

ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی ارائه مراقبت‌های پرستاری از دیدگاه پرستاران

شبنم رزمجویی، حیدرعلی عابدی*، رضا مسعودی

چکیده

مقدمه: ارزش‌های حرفه‌ای، بخش عمده و مهم عملکرد حرفه پرستاری را تشکیل می‌دهند. یادگیری مفهوم این ارزش‌ها و ایجاد شرایطی جهت توسعه و تکامل آنها امری ضروری است. این مطالعه با هدف بررسی ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی ارائه مراقبت‌های پرستاری از دیدگاه پرستاران انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی-مقطعی با شرکت ۱۵۰ نفر از پرستاران بیمارستان شهید چمران شیراز به صورت نمونه در دسترس در سال ۱۳۹۴ انجام شد. اطلاعات با استفاده از پرسش‌نامه‌ای دو قسمتی مشتمل بر ویژگی‌های دموگرافیک پرستاران و مقیاس بازنگری شده‌ی ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری (NPVS-R) شانک و ویس در پنج بعد (مراقبت، عمل‌گرایی، حرفه‌ای شدن، اعتماد و عدالت) و مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت از بی‌اهمیت تا بسیار مهم جمع‌آوری شد. اطلاعات با استفاده از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار)، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: در بین مؤلفه‌های مربوط به ارزش‌های حرفه‌ای در پرستاران بیش‌ترین میانگین امتیاز مربوط به مؤلفه‌ی عدالت با میانگین $3/91 \pm 0/79$ و کم‌ترین میانگین امتیاز مربوط به مؤلفه‌ی عمل‌گرایی با میانگین $3/31 \pm 0/74$ بوده‌است. میانگین امتیاز کل سؤالات پرسش‌نامه ارزش‌های حرفه‌ای در پرستاران برابر $3/72 \pm 0/53$ بود. اولویت‌بندی ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه پرستاران به ترتیب شامل بعد عدالت، مراقبت، اعتماد، حرفه‌ای شدن، عمل‌گرایی بود.

نتیجه‌گیری: این مطالعه نشان داد پرستاران آن دسته از ارزش‌های پرستاری را که به طور مستقیم با شغل آنها ارتباط دارد را مهم می‌شمارند. بنابراین درک اهمیت برخی از ابعاد یا مؤلفه‌های ارزش‌های حرفه‌ای که مرتبط با برخی از وظایف غیر مستقیم پرستاران است نیاز به حمایت بیش‌تری دارد و لازم است آموزش تمام ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی در دوران تحصیلی پرستاران مورد توجه قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: ارزش‌های حرفه‌ای، ارزش‌های اخلاقی، پرستاران، مراقبت‌های پرستاری

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / ۱۳۹۵؛ ۱۶(۴۸): ۴۳۰ تا ۴۳۹

مقدمه

ارزش‌ها، آرمان‌ها و باورهایی هستند که بخش عمده و مهم حرفه پرستاری را تشکیل می‌دهند و پایه و اساسی

*نویسنده مسؤل: دکتر حیدرعلی عابدی (استاد)، گروه پرستاری، دانشکده

پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

drabediedu@yahoo.com

شبنم رزمجویی، دانشجوی ارشد پرستاری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان

(خوراسگان)، اصفهان، ایران. (shabnam.r67@gmail.com)

رضا مسعودی (استادیار)، گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، چهارمحال

بختیاری، ایران. (masoodi1383@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۱۲/۲، تاریخ اصلاحیه: ۹۵/۴/۱۲، تاریخ پذیرش: ۹۵/۷/۱۹

برای تصمیم‌گیری و عمل فراهم می‌آورند و این ارزش‌ها در افراد با تأثیرپذیری از خانواده، فرهنگ، اجتماع، محیط، مذهب و قومیت توسعه می‌یابند. ارزش‌های حرفه‌ای ریشه در ارزش‌های شخصی داشته و استانداردهایی برای عملکرد هستند که از سوی پرستاران باید مورد پذیرش باشند تا معیاری برای ارزشیابی ارزش‌ها و عقاید آنان فراهم سازند(۱). ارزش‌های حرفه‌ای اساس عملکرد پرستاری است و ضمن هدایت تعاملات پرستاران با بیماران، همکاران، سایر افراد حرفه‌ای و عموم مردم

چارچوبی برای تعهد به رفاه بیمار و راهنمایی برای رفتار اخلاقی در جهت تدارک امنیت و مراقبت بشردوستانه فراهم می‌آورد (۲). مطالعات اختصاصی در خصوص ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری در ایران محدود است و به طور کلی تحقیقات در مورد ارزش‌های حرفه‌ای در آسیا نادر است. بنابراین ارزیابی ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه پرستاران می‌تواند فراهم کننده اطلاعات مفیدی برای ارائه راهکارهایی مؤثرتر و یکپارچه‌سازی و به کارگیری ارزش‌های حرفه‌ای و ارتقای عملکرد بالینی و انجام مراقبت‌ها بر اساس این ارزش‌ها باشد (۱).

یکی از اهداف حرفه‌ای پرستاری ارتقاء شخصیت و شأن انسانی افراد تحت مراقبتشان است تا مراقبت‌های پرستاری منجر به سود رساندن به مددجویان و جلوگیری از آسیب دیدن آنان شود. بنابراین تصمیم‌گیری اخلاقی و آگاهی از دلایل انتخاب یک تصمیم در مقایسه با تصمیم‌های دیگر، جزء تفکیک‌ناپذیر کار روزمره پرستاران است (۳). هر پرستار باید به طور جدی ارزش‌های شخصی خود را مورد بازبینی قرار دهد تا دریابد که آیا این ارزش‌ها با ارزش‌های ضروری حرفه‌ای برابری می‌کند یا خیر (۴).

ارزش‌های مورد قبول هر فرد بر باورهای وی از نیازهای انسانی، سلامت و بیماری، رفتارهای مبتنی بر سلامت، و واکنش وی در برابر بیماری تأثیر می‌گذارد (۵). به دلیل نقش‌های متفاوت پرستاران، یکپارچه نمودن و همسان‌سازی ارزش‌ها، دانش و مهارت‌های فردی آنان با هدف رفع نیازهای سلامتی و خدمت رسانی به جامعه از اهمیت بالایی برخوردار است (۶). بنابراین لازم است که پرستاران در جایگاه‌های مختلف ارائه خدمات، فعالیت‌های خود را بر پایه ارزش‌هایی مشترک بنا نهاده تا بیانگر تعهد و التزام آنان به حرفه پرستاری و جامعه باشد. به نظر می‌رسد یادگیری مفهوم این ارزش‌ها و ایجاد شرایطی جهت توسعه و تکامل آنها امری ضروری است (۲).

ممکن است عملکرد و صلاحیت پرستاری، را فقط در قالب فعالیت‌های بالینی دانست و از اخلاق مجزا پنداشته شود؛ در

حالی که عملاً اخلاق و عملکرد بالینی جدا از یکدیگر نیستند. پرستار در برابر ارزش‌های بیمار مسؤول است و اخلاق پرستاری بر انجام عملکرد صحیح و اجتناب از خطرات تمرکز دارد. بنابراین مراقبت و عملکرد پرستاری به عنوان یک پدیده پیچیده شناسایی و پیشنهاد شده است که در فرایند مراقبت، اجزای اخلاقی، شناختی و عاطفی در نظر گرفته شوند؛ همچنین تعهد و رعایت اصول اخلاقی در ارائه مراقبت به بیمار بر انجام مراقبت تقدم دارد و رعایت مراقبت اخلاقی جزء ضروری حرفه پرستاری است (۷). در عصر حاضر تعارضات اخلاقی رو به افزایش در عرصه مراقبت، ضرورت کسب و درونی‌سازی ارزش‌های حرفه‌ای به منظور برآورده ساختن انتظارات و استانداردها و توسعه حرفه‌ای را مطرح نموده (۲) و درک چگونگی توسعه و القای این ارزش‌های حرفه‌ای، در آینده پرستاری حائز اهمیت است (۸).

استفاده از ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی در پرستاری، موضوع مهم است که به دلایل بسیاری فراموش شده است. تفاوت بین ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی در مطالعات مختلف نشان‌دهنده تفاوت در جوامع از نظر ارزش‌های حاکم بر اساس شرایط فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و مذهبی است. از این رو شناسایی ارزش‌های حرفه‌ای پرستاران و همچنین عوامل مؤثر بر بی‌احترامی به اخلاق حرفه‌ای و استاندارد در مراقبت از بیمار ضروری است (۹).

از آنجا که کسب و درونی‌سازی ارزش‌های حرفه‌ای در پرستاری، ضمن بهبود شرایط مراقبت بیماران، منجر به رضایت شغلی پرستاران می‌گردد، بنابراین توسعه آموزش ارزش‌های حرفه‌ای از جنبه‌های مهم آموزش پرستاری است (۱۰). پس باید ضمن تعیین ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری و بومی‌سازی آن، مسائل و مشکلات اخلاقی به دانشجویان و پرستاران آموزش داده شود (۹). در همین راستا، شورای سیاست‌گذاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر اساس آیین‌نامه اخلاق در پرستاری در سال ۱۳۹۰، هفت بعد اخلاق حرفه‌ای در پرستاری شامل رازداری، اختیار،

نیکوکاری، عدالت، احترام به حیات انسان، عدم ایجاد آسیب و صدمه به فرد و صداقت را تهیه نموده است (۱۱).

با توجه به این که تعیین مقولات حرفه‌ای و اخلاق مفاهیم بسیار مهم و تأثیرگذاری در حرفه پرستاری هستند و نیاز به واکاوی و تبیین دقیق آنها همواره مدنظر و مورد توجه است. پژوهش حاضر با هدف بررسی ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی ارائه مراقبت‌های پرستاری از دیدگاه پرستاران بیمارستان شهید چمران شیراز طراحی گردید.

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی-مقطعی در سال ۱۳۹۴ بود. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش کلیه پرستاران شاغل در بیمارستان شهید چمران بود. روش نمونه‌گیری، نمونه در دسترس در این مقطع زمانی (سرشماری) بود و با اعمال معیارهای ورود و خروج تعداد نمونه ۱۵۰ نفر وارد مطالعه شدند. محیط پژوهش بیمارستان شهید چمران شیراز بود معیارهای ورود به این مطالعه شامل: داشتن حداقل ۶ ماه سابقه کار پرستاری در بیمارستان و رضایت برای شرکت در پژوهش بود.

معیارهای خروج از مطالعه شامل عدم تمایل به تکمیل پرسش‌نامه و مشارکت در تحقیق بود. برای بررسی دیدگاه پرستاران نسبت به ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی از پرسش‌نامه‌ای دو قسمتی استفاده شد، بخش اول پرسش‌نامه، مشخصات فردی-اجتماعی و در بخش دوم ابزار ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری مورد پرسش قرارگرفت که شامل ۲۶ مؤلفه برگرفته از کدهای اخلاقی حرفه‌ای انجمن پرستاری امریکابود که در برگیرنده ابعاد مراقبت (۹ آیتم)، عملگرایی (۵ آیتم)، اعتماد (۵ آیتم)، حرفه‌ای شدن (۴ آیتم) و عدالت (۳ آیتم) است. گزینه‌ها براساس مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود، به این صورت که گزینه بی‌اهمیت نمره ۱، کم اهمیت نمره ۲، نسبتاً مهم نمره ۳، مهم نمره ۴ و گزینه بسیار مهم نمره ۵ را به خود اختصاص می‌دهد. محدوده نمره

این پرسش‌نامه از ۱۳۰-۲۶ است که نمره‌ی بالاتر نشان‌دهنده آشنایی بیش‌تر پرستاران با ارزش‌های حرفه‌ای است. حسینی و همکاران به نقل از شانک و ویس (Schank & Weis) این ابزار به منظور اندازه‌گیری ارزش‌های حرفه‌ای طراحی و استاندارد شده و با توجه به مطالعات آنها از روایی و پایایی لازم برخوردار است (آلفای کرونباخ ۰/۹۲) (۱). پایایی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در مطالعه‌ی پایلوت که در دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شده است، ۰/۹۱ گزارش شده است (۲). هم چنین در این مطالعه مؤلفه‌های هر بعد بر اساس نمره میانگین اولویت‌بندی شده‌است. بر اساس جداول نمره میانگین مؤلفه‌های هر بعد مشخص است. بدین صورت که هر مؤلفه نمره میانگینش از مؤلفه‌ی دیگر بیش‌تر باشد در اولویت بالاتری نسبت به دیگری قرار داده شده است.

پس از تصویب طرح و اخذ مجوز لازم از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، کمیته اخلاق و مسئولین ذیربط و هماهنگی با بیمارستان شهید چمران پژوهشگر در محیط پژوهش حاضر گردید و ضمن معرفی خود به مسئولین، پرسنل و واحدهای پژوهشی معرفی کرد و اهمیت و اهداف پژوهش را برای آنها شرح داد. به نمونه‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات شخصی و مندرجات پرسش‌نامه نزد پژوهشگر محفوظ خواهد ماند و نیازی به ذکر نام نیست. به نمونه‌ها اطمینان داده شد که در هر مرحله از تکمیل پرسش‌نامه و تحقیق در مورد انصراف از ادامه همکاری مختار هستند و در صورت تمایل آنان، نتایج پژوهش در اختیارشان قرار داده خواهد شد. تجزیه و تحلیل داده‌های کمی از این پژوهش در دو سطح آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و با کمک نرم‌افزار SPSS-22 انجام و داده‌ها در قالب جدول خلاصه شد. معناداری در این مطالعه با P کم‌تر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج

در این پژوهش ۱۵۰ نفر از پرستاران بیمارستان شهید

از طریق شرکت فعال در امور مربوط به سلامت» با میانگین و انحراف معیار $3/65 \pm 1/02$ بیش‌ترین میانگین امتیاز و مؤلفه‌ی «شرکت در فعالیت انجمن‌های پرستاری حرفه‌ای» با میانگین و انحراف معیار $3/05 \pm 1/31$ کم‌ترین میانگین امتیاز را داشت. میانگین کل نمرات در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت در این بعد، $3/31 \pm 0/74$ بود (جدول ۲).

بعد اعتماد در مطالعه حاضر شامل ۵ مؤلفه بود. در بین مؤلفه‌های بعد اعتماد، مؤلفه‌ی «حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی» با میانگین و انحراف معیار $4/13 \pm 0/88$ بیش‌ترین میانگین امتیاز و مؤلفه‌ی «شرکت در انجام خودارزیابی به طور مستمر» با میانگین و انحراف معیار $3/19 \pm 1/02$ کم‌ترین میانگین امتیاز را داشت. میانگین امتیاز کل سؤالات بعد اعتماد در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت، برابر با $3/78 \pm 0/65$ بود (جدول ۲).

از میان ۴ مؤلفه مربوط به بعد «حرفه‌ای شدن»، مؤلفه‌ی «حفظ و ارتقای استانداردها در برنامه‌های یادگیری پرستاران» و «پایه‌گذاری فعالیت‌هایی به منظور بهبود محیط بالینی» به ترتیب با میانگین و انحراف معیارهای $3/79 \pm 0/99$ و $3/79 \pm 1/06$ بیش‌ترین میانگین امتیاز و مؤلفه‌ی «مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران» با میانگین و انحراف معیار $2/47 \pm 1/00$ کم‌ترین میانگین امتیاز را داشت. میانگین امتیاز کل سؤالات بعد حرفه‌ای شدن در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت، برابر با $3/68 \pm 0/69$ بود (جدول ۳).

از سه آیتم مربوط به بعد «عدالت»، مؤلفه‌ی «حفظ سلامت و امنیت عموم» با میانگین و انحراف معیار $4/09 \pm 1/02$ بیش‌ترین میانگین امتیاز و مؤلفه‌ی «بهبود سطح دسترسی به مراقبت‌های پرستاری و سلامت به طور یکسان برای عموم» با میانگین و انحراف معیار $3/81 \pm 1/07$ کم‌ترین میانگین امتیاز را داشت. میانگین امتیاز کل سؤالات بعد عدالت در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت، برابر با $3/91 \pm 0/79$ بود (جدول ۳).

چمران شرکت نمودند. کلیه پرسشنامه‌ها کامل تکمیل شده بود و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در بین پرستاران زن بیش‌ترین فراوانی مشاهده شده مربوط به رده‌ی سنی کم‌تر از ۳۰ سال $57/7$ درصد (83 نفر) بوده. در بین پرستاران مرد نیز بیش‌ترین فراوانی مشاهده شده مربوط به پرستاران در رده‌ی سنی $31-40$ سال $48/1$ درصد (13 نفر) بود. در بین پرستاران زن $48/8$ درصد مجرد و $51/2$ درصد متأهل بودند، و در بین پرستاران مرد $29/6$ درصد مجرد و $70/4$ درصد متأهل بودند. در مجموع بین کل پرستاران نمونه $45/3$ درصد مجرد و $54/7$ درصد متأهل بودند. از نظر نوع استخدام بیش‌ترین توزیع فراوانی در بین پرستاران زن مربوط به پرستاران قراردادی $28/5$ درصد و در بین پرستاران مرد مربوط به پرستاران رسمی $40/7$ درصد بود. اکثر افراد از شرح وظایف پرستاری آگاهی داشتند. به طوری که $97/6$ درصد از پرستاران زن، $96/3$ درصد از پرستاران مرد و $97/3$ درصد کل پرستاران از شرح وظایف پرستاری مطلع بودند. اکثر افراد دوره یا کارگاهی مرتبط با ارزش‌های حرفه‌ای یا اخلاق را طی کرده بودند.

در خصوص اهمیت ارزش‌های حرفه‌ای در بعد «مراقبت» ۹ مؤلفه در این حوزه مورد بررسی قرار گرفت. پرستاران مؤلفه‌های «حفظ اسرار بیمار» را دارای بیش‌ترین اهمیت و «رعایت حقوق شرکت‌کنندگان در کار تحقیقاتی» را دارای کم‌ترین اهمیت عنوان نمودند. مؤلفه‌ی «حفظ اسرار بیمار» با میانگین و انحراف معیار $4/43 \pm 0/91$ بیش‌ترین میانگین امتیاز و مؤلفه‌ی «رعایت حقوق شرکت‌کنندگان در کار تحقیقاتی» با میانگین و انحراف معیار $3/33 \pm 1/12$ کم‌ترین میانگین امتیاز را داشته است. میانگین امتیاز کل سؤالات بعد مراقبت در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت، برابر با $3/88 \pm 0/59$ بود (جدول ۱).

در بین مؤلفه‌های بعد عمل‌گرایی، مؤلفه‌ی «ارتقای حرفه

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار و اولویت‌بندی مؤلفه‌های بعد «مراقبت» در پرستاران

اولویت	میانگین و انحراف معیار	مؤلفه‌های بعد مراقبت
۳	۴/۱۱±۱	حفظ حقوق اخلاقی و قانونی بیمار
۶	۳/۶۸±۱/۲۴	عدم مشارکت در مراقبتی که با ارزش‌های حرفه‌ای در تضاد اخلاق باشد
۵	۳/۹۲±۰/۹۴	عمل کردن به عنوان حامی بیمار
۸	۳/۶۵±۱/۰۸	مراقبت بدون پیش‌داوری در مورد بیماران با سبک زندگی متفاوت
۲	۴/۱۵±۰/۸۹	حفظ خلوت بیماران به عنوان بخشی از حقوق آنان
۷	۳/۶۸±۱/۰۱	برخورد با کادر درمانی که عملکرد مناسبی ندارند
۹	۳/۳۳±۱/۱۲	رعایت حقوق شرکت‌کنندگان در کار تحقیقاتی
۴	۳/۹۵±۱/۰۰	رعایت اصول صداقت و احترام به شخص به عنوان راهنمای عملکرد
۱	۴/۴۳±۰/۹۱	حفظ اسرار بیمار
	۳/۸۸±۰/۵۹	میانگین و انحراف معیار کل

جدول ۲: میانگین، انحراف معیار و اولویت‌بندی مؤلفه‌های بعد «عمل‌گرایی» و مؤلفه‌های بعد اعتماد در پرستاران

اولویت	میانگین و انحراف معیار	مؤلفه‌های بعد عمل‌گرایی
۲	۳/۳۷±۱/۱۶	مشارکت در تصمیم‌گیری‌هایی که بر توزیع منابع تأثیرگذار است.
۱	۳/۶۵±۱/۰۲	ارتقای حرفه از طریق شرکت فعال در امور مربوط به سلامت
۴	۳/۱۷±۱/۱۲	در نظر گرفتن نقش انجمن‌های پرستاری حرفه‌ای در شکل‌گیری سیاست‌های مراقبت سلامت
۳	۳/۳۰±۱/۰۳	شرکت در تحقیقات پرستاری و یا بکار بردن نتایج تحقیقات مناسب در بالین
۵	۳/۰۵±۱/۳۱	شرکت در فعالیت انجمن‌های پرستاری حرفه‌ای
	۳/۳۱±۰/۷۴	میانگین و انحراف معیار کل
		مؤلفه‌های بعد اعتماد
۵	۳/۱۹±۱/۰۲	شرکت در انجام خودارزیابی به طور مستمر
۴	۳/۵۹±۱/۰۸	درخواست مشاوره یا همکاری در صورت عدم توانایی در رفع نیازهای بیمار
۳	۳/۹۴±۰/۹۱	تلاش برای کسب آموزش‌بیش‌تر به منظور به روز کردن دانش و مهارت‌ها
۲	۴/۰۳±۰/۹۲	مسئولیت‌پذیری و جوابگویی در قبال عملکرد خود
۱	۴/۱۳±۰/۸۸	حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی
	۳/۷۸±۰/۶۵	میانگین و انحراف معیار کل

جدول ۳: میانگین، انحراف معیار و اولویت‌بندی مؤلفه‌های بعد «حرفه‌ای شدن» و مؤلفه‌های بعد «عدالت» در پرستاران

اولویت	میانگین و انحراف معیار	مؤلفه‌های بعد حرفه‌ای شدن
۴	۱/۰۰±۳/۴۷	مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران
۳	۰/۹۰±۳/۶۶	پایه‌گذاری استانداردهایی به عنوان راهنما برای عملکرد
۱	۰/۹۹±۳/۷۹	حفظ و ارتقای استانداردها در برنامه‌های یادگیری پرستاران
۲	۱/۰۶±۳/۷۹	پایه‌گذاری فعالیت‌هایی به منظور بهبود محیط بالینی
	۰/۶۹±۳/۶۸	میانگین و انحراف معیار کل
		مؤلفه‌های بعد عدالت
۱	۴/۰۹±۱/۰۲	حفظ سلامت و امنیت عموم
۳	۳/۸۱±۱/۰۷	بهبود سطح دسترسی به مراقبت‌های پرستاری و سلامت به طور یکسان برای عموم
۲	۳/۸۴±۱/۱۱	مسئولیت‌پذیری در رفع نیازهای بیماران با در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی
	۳/۹۱±۰/۷۹	میانگین و انحراف معیار کل

بحث

در این مطالعه ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی ارائه مراقبت‌های پرستاری از دیدگاه پرستاران بررسی گردید. نتایج مطالعه نشان داد بعد مراقبت در اولویت دوم اهمیت ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی پرستاران قرار دارد. در حالی که یکی از مهم‌ترین کدهای اخلاق پرستاری مراقبت از بیمار است. لذا از پرستاران انتظار می‌رود که رفتاری توأم با احترام و بدون پیش داوری نسبت به بیمار داشته باشند (۱۲). در مطالعه‌ای که توسط لین و همکاران در تایوان صورت پذیرفت، بعد مراقبت هم در زمان ورود و هم فارغ‌التحصیلی بالاترین میانگین نمره (اولویت اول) را داشت (۸). نتایج پژوهش حسینی و همکاران نشان داد که در بررسی ارزش‌های حرفه‌ای دانشجویان پرستاری، میانگین کل نمرات مربوط به بعد «مراقبت» از دیدگاه دانشجویان در اولویت سوم قرار داشت که می‌تواند ضرورت بررسی سیستم‌گزینش دانشجویان پرستاری (تناسب شخصیتی دانشجو با حرفه) و برنامه‌های آموزش پرستاری را در کشور مشخص سازد. با توجه به این که مراقبت مسؤلیت اولیه و اساس حرفه‌ی پرستاری است، افزایش آگاهی پرستاران از طریق برنامه‌ریزی و آموزش نسبت به این بعد الزامی است.

در رابطه با مهم‌ترین مؤلفه بعد مراقبت «حفظ اسرار بیمار»، مطالعه افشار و همکاران بیانگر این بود که موضوع تصمیم‌گیری‌های اخلاقی، حقیقت‌جویی و رازداری از جمله مسائل اساسی هستند. به همین دلیل است که آیین اخلاق پرستاری تصریح می‌کند که اطلاعات به دست آمده در حین مراقبت از بیمار باید راز تلقی شده و بدون رضایت بیمار در اختیار دیگران قرار نگیرد (۱۳).

پژوهش نیشابوری و همکاران نشان داد ۴۲/۵ درصد بیماران اظهار داشتند که دادن اطمینان به بیمار جهت حفظ اسرار آنها به ندرت از جانب پرستاران انجام می‌گرفت. ۸۷ درصد پرستاران اعتقاد داشتند در بیشتر اوقات در حفظ اسرار بیماران به آنان اطمینان خاطر می‌دهند (۱۴).

در مطالعه حاضر در بین مؤلفه‌های بعد مراقبت، مؤلفه‌ی «حفظ اسرار بیمار» دارای بیش‌ترین پاسخ اهمیت است. در تأیید این مطلب مطالعه آلفرد و همکاران حاکی از آن است که دانشجویان تایوانی مؤلفه‌های مربوط به بعد مراقبت از قبیل «حفظ اسرار بیمار»، «حفظ خلوت بیمار»، «رعایت اصول صداقت و احترام به شخص به عنوان راهنمای عملکرد» را به عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های بعد مراقبت نام بردند و همچنین مهم‌ترین مؤلفه‌های این بعد از دیدگاه دانشجویان امریکایی، «عمل کردن به عنوان حامی بیمار»، «حفظ اسرار بیمار» و «حفظ حقوق اخلاقی و قانونی بیمار» بود (۱۵).

بعد اعتماد از دیدگاه پرستاران در رتبه سوم اهمیت قرار دارد و مؤلفه‌ی «حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی» بیش‌ترین پاسخ مهم و بسیار مهم را داشته است. در این راستا مطالعه کلارک نشانگر این است که از دیدگاه دانشجویان مهم‌ترین مؤلفه در میان ۲۶ مؤلفه در مقیاس ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری مؤلفه «حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی» بود (۱۶) که با مطالعه حاضر هم‌خوانی داشت.

در بین مؤلفه‌های ارزش‌های حرفه‌ای در پرستاران میانگین $2/91 \pm 0/79$ مربوط به مؤلفه عدالت بود. بنابراین از دیدگاه پرستاران این بعد در مقایسه با سایر ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای به عنوان اولین اولویت اهمیت شناخته شده است. با توجه به این که عواملی چون صداقت و راستگویی، صبر، عدالت‌جویی و وجدان کاری لازمه‌ی شخصیتی پرستار برای مراقبت از بیمار است، این خود نشان می‌دهد که حفظ عدالت از دیدگاه پرستاران دارای اهمیت بسیار است. از با اهمیت‌ترین مؤلفه‌های بعد عدالت در این مطالعه مؤلفه‌ی «حفظ سلامت و امنیت عموم» با بیش‌ترین پاسخ مهم و بسیار مهم است که هم راستا با نتیجه مطالعه پرون و همکاران است که نشان داد از سه مؤلفه مربوط به بعد «عدالت»، «حفظ سلامت و امنیت عموم» به عنوان با اهمیت‌ترین و «مسؤلیت‌پذیری در

رفع نیازهای بیماران با در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی» نیز کم اهمیت‌ترین مؤلفه مطرح گردید (۲).

در مطالعات کلارک (Clark) و همچنین آلفرد (Alfred) و همکاران، مؤلفه «حفظ سلامت و امنیت عموم» در میان آیتم‌هایی قرار می‌گیرد که از نظر دانشجویان بیش‌ترین اهمیت را داشته و یا به عبارتی مهم‌ترین مؤلفه در بعد «عدالت» محسوب می‌گردد که با یافته‌های مطالعه کنونی مشابهت دارد (۱۶ و ۱۵).

در این مطالعه بعد حرفه‌ای شدن از دیدگاه پرستاران در رتبه چهارم اهمیت قرار گرفته است و مؤلفه‌ی «حفظ و ارتقای استانداردها در برنامه‌های یادگیری پرستاران» دارای بیش‌ترین پاسخ اهمیت و «مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران» دارای کم‌ترین اهمیت است.

بنابراین نتایج بررسی پرون و همکاران نشان داد که از میان ۴ مؤلفه مربوط به بعد «حرفه‌ای شدن»، دانشجویان مؤلفه «حفظ و ارتقای استانداردها در برنامه‌های یادگیری دانشجویان» را «بسیار مهم» می‌دانستند و مؤلفه‌ی «مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران» را تحت عنوان «بی اهمیت» یا «کم اهمیت» مشخص نمودند (۲).

هم چنین در رابطه با «مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران» دهقانی و محمدخان کرمانشاهی در پژوهشی نشان دادند که ۵۳ درصد از پرستاران بیان نمودند در صورتی که عملکرد غیر اخلاقی از همکاران، در مراقبت از بیمار سر بزند، فقط گاهی اوقات نسبت به آن عکس‌العمل نشان می‌دهند، در حالی که یکی از جنبه‌های اخلاقی بسیار مهم احساس مسئولیت در برابر خطای اخلاقی همکاران در مراقبت از بیمار است (۷). مطالعه کلارک نشان داد که از میان ۴ مؤلفه مربوط به بعد «حرفه‌ای شدن»، دانشجویان مؤلفه‌های «حفظ و ارتقای استانداردها در برنامه‌های یادگیری دانشجویان» و «مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران» به ترتیب به عنوان «با اهمیت‌ترین» و «کم اهمیت‌ترین» مؤلفه‌ها عنوان نمودند (۱۶). نتایج این مطالعه با مطالعات پرون و همکاران و کلارک و دهقانی و محمدخان

کرمانشاهی که قبل ذکر شد، هم راستا هستند. در بین مؤلفه‌های مربوط به ارزش‌های حرفه‌ای در پرستاران میانگین امتیاز $3/31 \pm 0/74$ مربوط به مؤلفه عمل‌گرایی بوده است. همانند مطالعه حاضر، در بیش‌تر مطالعات انجام شده، بعد عمل‌گرایی و مؤلفه‌های مربوط به آن پایین‌ترین میانگین نمره و پنجمین اولویت ارزشی را از دیدگاه پرستاران داشته‌اند (۲ و ۱). به نظر می‌رسد شناخت ناکافی پرستاران از اهمیت ارزش‌های حرفه‌ای و یا عوامل فرهنگی، آموزشی و محیط اجتماعی، ممکن است شکل‌دهنده دیدگاه آنان در خصوص پایین بودن اولویت ارزشی بعد «عمل‌گرایی» باشد. به گونه‌ای که پرستار می‌پندارد که این دسته از وظایف حرفه‌ای از اهمیت چندانی در عملکرد حرفه‌ای وی برخوردار نیست. نتایج برخی محققین (مانند مطالعه کلارک، لین و همکاران که قبلاً ذکر شد) بیانگر این بود که اکثر پرستاران آن دسته از ارزش‌های پرستاری را مهم می‌شمارند که به طور مستقیم با شغل آنها ارتباط دارد و ارزش‌هایی که نیاز به مشارکت خارج از زمان کاری را داشته باشد از نظر آنها از ارزش بالایی برخوردار نیست (۸ و ۱). در بین مؤلفه‌های بعد عمل‌گرایی مؤلفه‌های «شرکت در فعالیت انجمن‌های پرستاری حرفه‌ای» و «در نظر گرفتن نقش انجمن‌های پرستاری حرفه‌ای در شکل‌گیری سیاست‌های مراقبت سلامت» بیش‌ترین پاسخ بی‌اهمیت و کم اهمیت را داشته‌اند. هم چنین یافته‌های مطالعه چنگ (Cheng) و همکاران نیز نشان داد که از میان ۲۶ مؤلفه ارزش‌های حرفه‌ای، "شرکت در فعالیت‌های انجمن‌های حرفه‌ای پرستاری" و "تشخیص نقش انجمن حرفه‌ای پرستاری در شکل دادن به سیاست‌های مراقبت‌های بهداشتی" کم‌ترین اهمیت را بین مؤلفه‌های ارزش‌های حرفه‌ای داشته‌اند (۱۷).

از نقاط قوت این مطالعه می‌توان به بررسی ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی ارائه مراقبت‌های پرستاری از دیدگاه پرستاران، اثرگذاری نتایج حاصل از این مطالعه در جهت بهبود محیط بالین و نیز اصلاح آموزش دانشجویان

کم اهمیت تعیین کردند. این اولویت‌بندی می‌تواند برای استفاده از استراتژی‌ها و شیوه‌های آموزشی مناسب برای ابقا و ارتقای ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی ضروری مؤثر باشد. بنابراین باید تدبیری به کار رود که پرستاران بیش از پیش با ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی مراقبت‌های پرستاری آشنا شوند و با ضرورت درونی‌سازی این ارزش‌ها و ارتقای عملکرد حرفه‌ای آنان در گستره وسیعی از حیطه‌های حرفه‌ای، به اجرای مراقبت‌های پرستاری بر اساس این ارزش‌ها ترغیب شوند. بنابراین پیشنهاد می‌شود که در برنامه‌ها و شیوه‌های آموزشی پرستاران از ارزش‌ها و نتایج حاصل از این پژوهش استفاده شود.

قدردانی

این مقاله حاصل بخشی از طرح تحقیقاتی و پایان‌نامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) است. بدین وسیله مجریان طرح از مسؤولین محترم دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) و نیز دانشگاه علوم پزشکی شیراز و تمامی پرستارانی که در اجرای این طرح تحقیقاتی مشارکت نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

پرستاری و استفاده از ابزار مناسب و استاندارد با توجه به کدهای اخلاقی برای پرستاران نام برد. از محدودیت‌های این مطالعه اشتغالات فکری شرکت‌کنندگان، پاسخ دادن به سؤالات بر حسب معیارهای ایده‌ال که می‌تواند در تکمیل پرسش‌نامه تأثیرگذار باشد اشاره کرد.

نتیجه‌گیری

محیط مراقبتی امروز به پرستاران حرفه‌ای نیاز دارد که توانایی مدیریت تضادهای اخلاقی پیچیده را داشته باشد. آگاهی پرستاران در مورد نیاز به ارزش‌های حرفه‌ای قوی برای آمادگی در زمینه مدیریت مراقبت از بیمار بر اساس روش‌های اخلاقی و حرفه‌ای ضروری است. این مطالعه نشان داد که اولویت‌بندی ابعاد ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه پرستاران به ترتیب شامل بعد عدالت، مراقبت، اعتماد، حرفه‌ای شدن، عمل‌گرایی بود. پرستاران در میانه بعد ارزش‌های حرفه‌ای اولویت پایین‌تری را برای ابعاد عمل‌گرایی و حرفه‌ای شدن قائل بودند، مؤلفه‌هایی شامل شرکت در فعالیت انجمن‌های پرستاری حرفه‌ای، مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران، شرکت در فعالیت‌های تحقیقاتی و نقش انجمن‌های پرستاری حرفه‌ای در شکل‌گیری سیاست‌های مراقبت سلامت را بی‌اهمیت یا

منابع

- Hoseini F S, Parvan K, Zamanzadeh V. [Professional values of the nursing students' perspective in type 1 universities of medical sciences]. Nursing Vision Journal. 2012; 1(1) :69-82. [Persian]
- Parvan K, Hosseini F, Zamanzadeh V. [Professional Values from Nursing Students' Perspective in Tabriz University of Medical Sciences: a Pilot Study]. Iran Journal of Nursing. 2012; 25 (76) :28-41. [Persian]
- Zirak M, Moghadaseian S, Abdollahzadeh F, Rahmani A. [Level of Ethical Development in Nursing Students of Tabriz University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2011; 4(4): 45-55. [Persian]
- Jahanpour F, Khalili A, Ravanipour M, Nourouzi L, Khalili M, Dehghan F. [Investigating Awareness Amount of Nursing Students of Medical Sciences University of Bushehr about Ethic in Nursing Profession -2013]. Armaghane danesh. 2014; 19(3) :223-232. [Persian]
- Hasanpoor M, Hoseini M, Fallahikhoshkanab M, Abbaszade A. [The effect of education on nursing ethics on ethical sensitivity of nurses in decision making in social security hospitals of Kerman province in 2010]. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2011; 4(5): 58-64. [Persian]
- Adams BL. Professionalism as dissent: historical insights to the evolution of a collective, rebellious staff nurse identity and the disaffiliation of the Massachusetts Nurses Association from the American Nurses Association. [PhD Dissertation]. Massachusetts, U. S: Brandeis University; 2011.

7. Dehghani A, Mohammad Khan Kermanshahi S. [Evaluating of compliance with professional ethical standards in nursing practice from nursing staff's viewpoints in Tehran university of medical sciences]. *Modern Care, Scientific Quarterly of Birjand Nursing and Midwifery Faculty*. 2012; 9(3): 208-216. . [Persian]
8. Lin YH, Liching Sung W, Yarbrough S, Alfred D, Martin P. Changes in Taiwanese nursing student values during the educational experience. *Nurs Ethics*. 2010; 17(5): 646-654.
9. Shahriari M, Baloochestani E. Applying professional values: the perspective of nurses of Isfahan hospitals. *J Med Ethics Hist Med*. 2014; 7: 1.
10. Bang KS, Kang JH, Jun MH, Kim HS, Son HM, Yu SJ, et al. Professional values in Korean undergraduat nursing students. *Nurse Educ Today*. 2011 ; 31(1): 72-5.
11. Jolae S, Bakhshandeh B, Mohammadebrahim M, Asgarzadeh M, Vasheghanifarhani A, shariat E, et al. [Nursing code of ethics in Iran: the report of an action research]. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 2010; 3(2): 45-53.
12. Pourama A, Azizzadeh Forouzi M, Asadabadi A. [Professional values from nursing students' perspective in Kerman province: a descriptive study]. *Iranian Journal Of Medical Ethics And History Of Medicine*. 2015; 7(6): 79-88. [Persian]
13. Afshar L, Jolae S, Vaskouei Kh, Bagheri A. [Nursing ethics priorities from nurses aspects: a national]. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 2013; 6(3): 54-63. [Persian]
14. Neyshabouri M, Raeis dana N, Ghorbani R, Sadeghi T. [Nurses' and patients' viewpoints regarding quality of nursing care in the teaching hospitals of Semnan university of medical sciences]. *Koomesh*. 2011; 12(2): 134-144. [Persian]
15. Alfred D, Yarbrough S, Martin F, Mink J, Lin YH, Wang LS. Comparison of professional values of Taiwanese and United States nursing students. *Nurs Ethics*. 2013; 20(8): 917-26.
16. Clark DK. Professional values: a study of education and experience in nursing students and nurses. [PhD Dissertation]. Minneapolis, Minnesota: Capella University; 2009.
17. Cheng F, Meng Af, Jin T. Correlation between burnout and professional value in Chinese oncology nurses: A questionnaire survey. *International Journal of Nursing Sciences*. 2015; 2(2): 153-157.

Professional and Ethical Values in Providing Nursing Care: The Perspective of Nurses

Shabnam Razmjoei¹, Heidarali Abedi², Reza Masoudi³

Abstract

Introduction: Professional values comprise a significant part of the nursing profession. Learning the concept of these values and creating conditions for developing and completing them are necessary. The aim of this study was to examine the professional and ethical values in providing nursing care from the nurses' perspective.

Methods: This descriptive, cross-sectional study was performed on 150 nurses in Shiraz's Shahid Chamran Hospital who were selected by convenience sampling in 2015. The data was collected through a two-part questionnaire comprised of the nurses' demographic information and Shank and Weise's Nursing Professional Values Scale-Revised (NPVS-R) which measured five aspects (caring, activism, professionalism, trust and justice) in a five-point Likert scale (from unimportant to highly important). The collected data were analyzed using descriptive statistics (mean and standard deviation).

Results: Among the components of nursing professional values, the highest mean score was related to "justice" at 3.91 ± 0.79 and the lowest mean score was related to "activism" at 3.31 ± 0.74 . The total mean score of the questionnaire was 3.72 ± 0.53 . The aspects of the professional values were prioritized from the nurses' perspective as justice, caring, trust, professionalism and activism respectively.

Conclusion: The results show that nurses consider those nursing values important which directly relate to their job. Therefore, understanding the importance of certain aspects of the professional values which are related to the nurses' indirect tasks requires further support, and it is necessary that all of the aspects of professional and ethical values should be taught during the nursing education.

Keywords: Professional values, ethical values, nurses, nursing care

Addresses:

1. MSc student of Nursing, Islamic Azad University Isfahan (Khorasgan) Branch, Iran. Email: shabnam.r67@gmail.com
2. (✉) Professor, Department of nursing, Faculty of nursing and Midwifery, Islamic Azad University Isfahan (Khorasgan) Branch, Isfahan, Iran. Email: drabediedu@yahoo.com
3. Assistant Professor, Department of nursing, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran. Email: masoodi1383@yahoo.com